

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 26.11.2003
COM(2003) 734 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Αναβίωση των διαπραγματεύσεων για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα -
η άποψη της ΕΕ**

Περίληψη

Η παρούσα ανακοίνωση αξιολογεί τη σημερινή κατάσταση των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ σχετικά με το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Doha, μετά τη διάσκεψη της Doha και την υπουργική διάσκεψη του Cancun, και περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να συμβάλει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην επανάλυση των διαπραγματεύσεων με το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Η ανακοίνωση βασίζεται στον προβληματισμό και στις διαβουλεύσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή μετά την υπουργική διάσκεψη του Cancun.

Η ανακοίνωση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η βασική συλλογιστική του αναπτυξιακού προγράμματος της Doha εξακολουθεί να ισχύει και ότι οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως εκτίθενται σε προηγούμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου, πρέπει να διατηρηθούν. Η ανακοίνωση προσθέτει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να στηρίξει την ταχεία επανέναρξη του αναπτυξιακού αυτού προγράμματος και, από κοινού με άλλα μέλη του ΠΟΕ, να συμμετάσχει εποικοδομητικά στις προσπάθειες για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Η ανακοίνωση αφήνει ωστόσο να εννοηθεί ότι για να καταστεί δυνατή η επανέναρξη του προγράμματος, όλα τα μέλη του ΠΟΕ πρέπει να είναι διατεθειμένα να προσαρμόσουν ή να βελτιώσουν την προσέγγισή τους σε κάποια συγκεκριμένα θέματα.

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει, σύμφωνα με την ανακοίνωση, να είναι έτοιμη να διερευνήσει εναλλακτικές προσεγγίσεις για τις διαπραγματεύσεις των θεμάτων της Σιγκαπούρης (επενδύσεις, ανταγωνισμό, διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών και διαφάνεια στη διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων), εξαιρώντας τα αν είναι δυνατόν από την ενιαία δέσμευση των διαπραγματεύσεων και καθιστώντας τα, εφόσον απαιτείται, αντικείμενο διαπραγματεύσεων για τη σύναψη πολυμερών συμφωνιών. Παρόλο που διατηρεί τους κυριότερους στόχους της ΕΕ, η ανακοίνωση προτείνει μία ελαφρά προσαρμογή των ακολουθούμενων προσεγγίσεων στους τομείς του εμπορίου και του περιβάλλοντος, αφενός, και των γεωγραφικών ενδείξεων, αφετέρου, προκειμένου να περιοριστούν οι επιφυλάξεις για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων στους τομείς αυτούς.

Στον τομέα της γεωργίας, η ανακοίνωση επιβεβαιώνει την προθυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναλάβει σημαντικές δεσμεύσεις με την προϋπόθεση ότι οι εμπορικοί της εταίροι είναι εξίσου διατεθειμένοι να αναθεωρήσουν τις θέσεις τους. Προτείνεται επίσης μία συγκεκριμένη πρωτοβουλία για το βαμβάκι, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τα γεωργικά προϊόντα.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες και την πρόσβαση στην αγορά μη γεωργικών προϊόντων, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει, σύμφωνα με την ανακοίνωση, να διατηρήσει τους φιλόδοξους στόχους της και οι υπόλοιπες αντιπροσωπείες θα πρέπει να συμβάλουν πραγματικά στις διαπραγματεύσεις ανάλογα με τις ικανότητές τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει, σύμφωνα πάντα με την ανακοίνωση, να θέσει φιλόδοξους στόχους όσον αφορά τις συμφωνίες αντιντάμπινγκ και επιδοτήσεων καθώς και τις περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες ενώ, όσον αφορά μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται με το εμπόριο και την ανάπτυξη, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να επιδιώξει αποτελέσματα που διευκολύνουν πραγματικά την ολοκλήρωση των αναπτυσσόμενων χωρών και όχι μέτρα που διαιωνίζουν την αναπτυξιακή υστέρηση.

Εισαγωγή

Μετά την αποτυχία της διάσκεψης του Κανκούν, τα μέλη του ΠΟΕ, ιδιαίτερα η ΕΕ, αφιέρωσαν πολύ χρόνο στην προσπάθεια να κατανοήσουν τους λόγους αυτής της αποτυχίας. Μετά από ώριμη σκέψη, το συμπέρασμα ήταν ότι διάφοροι παράγοντες συνέβαλαν σ' αυτό το αποτέλεσμα. Ένα στοιχείο ήταν σίγουρα οι διαδικασίες· κατά κάποιο τρόπο, η σύνοδος του Κανκούν άρχισε ικανοποιητικά και απέτυχε μόνο την τελευταία στιγμή. Υπάρχουν όμως και σημαντικοί λόγοι να πιστεύεται ότι υπήρχαν σοβαρά και βαθύτερα προβλήματα στα οποία οφείλεται η αποτυχία της διάσκεψης του Κανκούν, τα οποία θα πρέπει να λυθούν για να μπορέσουν να πετύχουν οι διαπραγματεύσεις για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Δεν μπορούν να αγνοούνται ή να τίθενται κατά μέρος γεγονότα όπως η εμφάνιση νέων ομάδων όπως η ομάδα των 20 και η ομάδα των 90, που συγκεντρώθηκαν από φόβο μήπως οι προτεραιότητές τους δεν ληφθούν αρκετά υπόψη, η επιφύλαξη ορισμένων μελών να προχωρήσουν σε μεγαλύτερη ελευθέρωση του εμπορίου ή να επεκτείνουν το πεδίο των κανόνων του ΠΟΕ, οι ουσιαστικές διαφορές που εξακολουθούν να είναι πολύ μεγάλες για να επιτευχθεί προσέγγιση των θέσεων εγκαίρως, η σημασία της Κίνας (και ο φόβος που προκαλεί) και το τεράστιο δυναμικό των εξαγωγών της, και οι δυσλειτουργίες του ίδιου του ΠΟΕ.

Λαμβανομένου υπόψη αυτού του συνδυασμού παραγόντων και, βέβαια, της σημασίας της μεγάλης αποτυχίας του Κανκούν, πολλοί είναι αυτοί που αφιέρωσαν επίσης πολύ χρόνο εξετάζοντας με ποιό τρόπο και υπό ποιές συνθήκες θα μπορούσαν να ξαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Κατά τους δύο τελευταίους μήνες, η Επιτροπή άρχισε, από τη πλευρά της, μία εκτεταμένη διαδικασία προβληματισμού και διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της επιτροπής του άρθρου 133 και αλλού, με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με ένα μεγάλο αριθμό αντιπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ, επιχειρήσεων και συνδικάτων); και με τους εταίρους των τρίτων χωρών, ώστε να κατανοήσει καλύτερα τις απόψεις τους και να εντοπίσει τί πρέπει να γίνει για να προχωρήσει η διαδικασία που άρχισε στη Ντόχα. Κατά την ανάλυση αυτή, η Επιτροπή έθεσε ορισμένα γενικά ερωτήματα σχετικά με τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να καθοριστούν νέοι κανόνες του ΠΟΕ και τη σχέση μεταξύ των διαπραγματεύσεων για τον καθορισμό αυτών των κανόνων και για την πρόσβαση στις αγορές, σχετικά με το κατά πόσον πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο μέλλον στις διμερείς και περιφερειακές εμπορικές διαπραγματεύσεις, σχετικά με τα καλύτερα μέσα για την προώθηση των αναπτυξιακών στόχων του ΠΟΕ και του προγράμματος της Ντόχα, και σχετικά με την ανάγκη να βελτιωθεί η λειτουργία του ΠΟΕ ως οργανισμού. Εν συντομία, το καθένα από αυτά τα θέματα και τα συμπεράσματα που έχουν συναχθεί από τις διαβουλεύσεις μας έχουν ως εξής:

- Όσον αφορά τους κανόνες και τη σχέση τους με τις διαπραγματεύσεις για την πρόσβαση στις αγορές, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να επιδιώκει να υπάρχει πάντα ένα σημαντικό κανονιστικό στοιχείο στο πολυμερές εμπορικό σύστημα. Εάν θέλουμε πραγματικά να “θέσουμε όρια στην παγκοσμιοποίηση”, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τη σημασία των κανόνων στον ΠΟΕ και σε άλλους χώρους λήψης διεθνών αποφάσεων. Εν πάση περιπτώσει, οι ισχύοντες κανόνες σε τομείς όπως, για παράδειγμα, η γεωργία ή η εμπορική άμυνα, δείχνουν πόσο αλληλένδετος εξακολουθεί να είναι, στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ο καθορισμός των κανόνων με την πρόσβαση στις αγορές. Η κατάρτιση νέων κανόνων σε συνδυασμό με τη βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές θα συμβάλουν στην αύξηση των ποσοστών συνολικής οικονομικής ανάπτυξης και στη μείωση της φτώχειας, και συγχρόνως θα

βοηθήσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες να ενταχθούν καλύτερα στην παγκόσμια οικονομία.

- Όσον αφορά το θέμα της ισορροπίας μεταξύ πολυμερών και διμερών / περιφερειακών διαπραγματεύσεων, τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεών μας είναι σαφή: Η Ευρώπη πρέπει να εξακολουθήσει να δίνει προτεραιότητα στις πολυμερείς διαπραγματεύσεις. Αυτή την άποψη υποστηρίζουν ευρέως αυτοί που πρέπει να εξουσιοδοτήσουν την Επιτροπή – κράτη μέλη, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, επιχειρήσεις, συνδικάτα και κοινωνία των πολιτών.
- Όσον αφορά την ανάπτυξη, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές ενέργειες πριν από την Ντόχα, στην Ντόχα και στη συνέχεια, για να διασφαλιστεί ότι ο νέος κύκλος διαπραγματεύσεων υποστηρίζει τους αναπτυξιακούς στόχους. Ωστόσο, ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, και ιδιαίτερα η ομάδα των 90, είναι επιφυλακτικές μέχρι στιγμής σχετικά με το όφελος που θα τους παράσχει το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα, ιδίως όσον αφορά το μεγαλύτερο άνοιγμα της αγοράς σε τομείς όπως η γεωργία. Προφανώς, ανησυχούν σχετικά με τις επιπτώσεις του μεγαλύτερου ανοίγματος του πολυμερούς εμπορίου στην προνομιακή πρόσβαση που έχουν ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες σε ορισμένες αγορές των αναπτυσσόμενων χωρών του Βορρά. Επίσης ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες εξέφρασαν επιφυλάξεις όσον αφορά την προώθηση της απελευθέρωσης, ή τη θέσπιση αυστηρότερων πολυμερών κανόνων.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή προσπάθησε να εντοπίσει ποιά αποτελέσματα θα ευνοήσουν πραγματικά την ανάπτυξη, με άλλα λόγια τί πρέπει και τί δεν πρέπει να εξετάσει ένας "κύκλος διαπραγματεύσεων για την ανάπτυξη". Κατά την Επιτροπή, ο ΠΟΕ δεν αποτελεί άδικο από διαρθρωτικής πλευράς σύστημα για το οποίο πρέπει να βρεθεί νέα ισορροπία. Πιστεύει ότι οι διαπραγματεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ΠΟΕ και προηγουμένως δεν οδήγησαν σε αποτελέσματα εις βάρος των συμφερόντων των αναπτυσσόμενων χωρών. Ούτε ο κύκλος των διαπραγματεύσεων πρέπει να απαλλάξει όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες από την ευθύνη της συμβολής στο επιτυχημένο άνοιγμα των αγορών, συμπεριλαμβανομένης της σημαντικής διάστασης που αποτελεί η διευκόλυνση του εμπορίου "Νότου-Νότου". Επίσης δεν πρέπει να παραβλέπεται η ανάγκη ενημέρωσης των κανόνων του ΠΟΕ (εφόσον οι αναπτυσσόμενες χώρες μπορούν να επωφεληθούν όσο και οι άλλες από την ασφάλεια που παρέχουν οι πολυμερείς κανόνες), ή να απαλλάσσονται οι αναπτυσσόμενες χώρες από τους νέους κανόνες του ΠΟΕ, πράγμα που θα δημιουργούσε ακριβώς τον ΠΟΕ δύο ταχυτήτων που φοβούνται ακριβώς πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα πρέπει αντίθετα να ενισχύσει περισσότερο την ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών, και ιδίως των φτωχότερων από αυτές, στην παγκόσμια οικονομία, με το σταδιακό άνοιγμα των αγορών και την προοδευτική τήρηση αυστηρότερων κανόνων, σύμφωνα με τις ικανότητες εφαρμογής των αναπτυσσόμενων χωρών. Εξάλλου, τα μεγαλύτερα οφέλη ως προς την ανάπτυξη προέρχονται από το φιλόδοξο άνοιγμα των εμπορικών συναλλαγών και την ενίσχυση των πολυμερών κανόνων. Συνεπώς, στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα πρέπει να διασφαλιστεί ότι στόχος των διαπραγματεύσεων θα είναι η προώθηση της ανάπτυξης. Τα επιχειρήματα αυτά αναπτύσσονται αναλυτικότερα στη συνέχεια.

- Τέλος, όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ με λίγα λόγια, η Επιτροπή πραγματοποίησε εκτεταμένες διαβουλεύσεις σχετικά με τις ειδικές βελτιώσεις που είναι απαραίτητες για τη λειτουργία του ΠΟΕ. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι, για να σημειωθεί πρόοδος, χρειάζονται μία σχετικά περιορισμένη, αλλά εφικτή δέσμη μεταρρυθμίσεων, με κύριο στόχο την προετοιμασία και τη διαχείριση των υπουργικών διασκέψεων, αλλά και άλλα μέσα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και του χαρακτήρα ενσωμάτωσης των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ. Η Επιτροπή θα θίξει επίσης εν καιρώ άλλα θέματα σχετικά με το σύστημα και τη συμβουλευτική ομάδα για τη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ, που συνεστήθη από τον γενικό διευθυντή του ΠΟΕ.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου προβληματισμού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου κάλεσε επίσης την Επιτροπή να εξετάσει τη στρατηγική της ΕΕ και να διερευνήσει, με τους βασικούς φορείς του ΠΟΕ, τις δυνατότητες να προχωρήσει το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Παράλληλα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε σαφώς ένα πλαίσιο γι' αυτό τον προβληματισμό· αφενός η ΕΕ εξακολουθεί να υποστηρίζει την πολυμερή προσέγγιση της εμπορικής πολιτικής και αφετέρου η δέσμευση όλων των μελών του ΠΟΕ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία της συνέχισης των διαπραγματεύσεων.

Στο τέλος αυτής της διαδικασίας προβληματισμού και διαβουλεύσεων, η Επιτροπή καταλήγει σταθερά σε ένα βασικό συμπέρασμα: ότι ο ΠΟΕ πρέπει να παραμείνει το βασικό φόρουμ το άνοιγμα των αγορών και για την ενίσχυση των εμπορικών κανόνων, εφόσον η πολυμερής προσέγγιση της εμπορικής συνεργασίας, που βασίζεται στις αρχές της διαφάνειας και της μη διακριτικής μεταχείρισης, παραμένει το αποτελεσματικότερο και πλέον θεμιτό μέσο για τη διαχείριση της παγκοσμιοποίησης και των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των χωρών. Παράλληλα, και σε συνεργασία με άλλους βασικούς διεθνείς οργανισμούς, ο ΠΟΕ θα συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση της παγκοσμιοποίησης και την επιδίωξη βιώσιμης ανάπτυξης από κάθε άποψη. Η ΕΕ, από την πλευρά της, πρέπει να προσπαθήσει να προωθήσει τη μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ του ΠΟΕ και αυτών των οργανισμών, ώστε η διεθνής διακυβέρνηση να γίνει πιο αρμονική στα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα.

Ποιό πρέπει, επομένως, να είναι το επόμενο βήμα; Είναι προφανές ότι στην ΕΕ είναι σχετικά λίγοι αυτοί που είναι αντίθετοι με οποιαδήποτε μορφή πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων. Αποκλείουμε την επιλογή να μην υπάρξει κύκλος διαπραγματεύσεων, ως αδύνατη, μη επιθυμητή και αντίθετη προς τα βασικά συμφέροντα της ΕΕ. Πρέπει όμως, γι' αυτό, να συμπεράνουμε ότι το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα πρέπει να κλείσει, για να ξαναρχίσει σε μία νέα φάση με νέα εντολή, και ότι πρέπει τότε να προβλεφθεί μία πρώτη υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ για να ανοίξει νέος κύκλος διαπραγματεύσεων; Και αυτό το απορρίπτουμε. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να καθυστερήσει σημαντικά η ολοκλήρωση οποιουδήποτε κύκλου διαπραγματεύσεων, και να καταστεί εξαιρετικά δύσκολη η έναρξη νέου κύκλου διαπραγματεύσεων το επόμενο έτος.

Εξάλλου, πιστεύουμε ότι η δήλωση της Ντόχα αυτή καθαυτή εξακολουθεί να ισχύει. Οι αρχικοί λόγοι που οδήγησαν στην έναρξη του κύκλου διαπραγματεύσεων της Ντόχα δεν έχουν επηρεαστεί από τις εξελίξεις πριν και κατά τη διάρκεια της συνόδου του Κανκούν. Οι διαπραγματεύσεις εξακολουθούν να παρέχουν πολλές δυνατότητες συμβολής στη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, τόνωσης του εμπορίου και των επενδύσεων, και προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης, το δε αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα μπορεί να

διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις προσπάθειές μας να υλοποιήσουμε τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας.

Συνεπώς, κατά τη γνώμη μας, η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει την ταχεία επανέναρξη του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα και, μαζί με τα άλλα μέλη του ΠΟΕ, να συμμετάσχει εποικοδομητικά στις προσπάθειες για το σκοπό αυτό.

Εννοείται, ωστόσο, ότι οι μελλοντικές διαπραγματεύσεις δεν θα επιτύχουν εάν δεν ληφθούν υπόψη τα διδάγματα της Κανκούν ή εάν αρκεσθούμε, χωρίς περισσότερη σκέψη, στο να συνεχίσουμε την εξέταση των θεμάτων από το σημείο όπου σταμάτησαν στις 14 Σεπτεμβρίου. Όπως τόνισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όλα τα μέλη του ΠΟΕ πρέπει να έχουν τη βούληση να αναλογιστούν τη στάση τους και να επιστρέψουν στις διαπραγματεύσεις με εποικοδομητικό πνεύμα, αποδεικνύοντας και πάλι την ουσιαστική δέσμευσή τους στην πολυμερή προσέγγιση. Όσον αφορά την ΕΕ, και πριν και κατά τη συνάντηση στο Κανκούν, ασχολήθηκε, κατ'επανάληψη, με όλα τα σημαντικά θέματα, πολλά από τα οποία είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα για τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει κατ'αυτό τον τρόπο·ωστόσο, μία κίνηση κατά τις διαπραγματεύσεις δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά μέσο για τη διευκόλυνση μιας συμβιβαστικής λύσης όταν τα συμφέροντά μας ικανοποιούνται επίσης. Συνεπώς, χρειαζόμαστε αντίστοιχη κίνηση εκ μέρους των άλλων μετεχόντων, πράγμα που, δυστυχώς, γενικά δεν έχει συμβεί καθόλου ή δεν έχει συμβεί αρκετά. Οι διαπραγματεύσεις αποτελούν διαδικασία διπλής κατευθύνσεως.

Η διαδικασία προβληματισμού που απασχόλησε την Επιτροπή μέχρι τώρα καταλήγει στο ότι οι βασικοί στόχοι που έθεσε η ΕΕ πριν από το Σιάτλ, όπως καθορίζονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Οκτωβρίου 1999, τα οποία αναθεωρήθηκαν και επιβεβαιώθηκαν εκ νέου σε επόμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου, άντεξαν στη δοκιμασία του χρόνου. Αυτό που πρέπει κάπως να επανεξετάσουμε είναι η στρατηγική μας για την επίτευξη αυτών των στόχων· πρέπει να βελτιώσουμε και να εντείνουμε τον τρόπο διαπραγμάτευσης σε ορισμένους τομείς, να λάβουμε υπόψη την εξέλιξη των συζητήσεων κατά τους τελευταίους μήνες και στο Κανκούν, και να λάβουμε υπόψη τις εξελίξεις μέσα στην ίδια την ΕΕ (ιδίως την επιτυχημένη ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΓΠ). Σ'αυτή τη βάση, πρέπει να είμαστε σε θέση να συνεχίσουμε να διαδραματίζουμε πλήρως και εποικοδομητικά τον ρόλο μας στην ενδεχόμενη επανέναρξη των διαπραγματεύσεων.

Συνεπώς, η συνέχεια της παρούσας ανακοίνωσης εξετάζει, σε σχέση με τους διάφορους τομείς του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα, τί πρέπει να κάνουμε εμείς και οι εμπορικοί εταίροι μας, οι οποίοι πρέπει επίσης να δείξουν ότι είναι αποφασισμένοι να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. Η παρούσα ανακοίνωση λαμβάνει υπόψη τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν με όλους τους ευρωπαϊκούς φορείς, και ιδίως με τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της επιτροπής του άρθρου 133, και με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί συζητήσεις προσανατολισμού για διάφορα θέματα. Συγκεκριμένα, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει τομείς στους οποίους η ΕΕ θα μπορούσε να καθορίσει ακόμη καλύτερα τη θέση της, ώστε να συμβάλει στην επανάληψη των εργασιών.

Γεωργία

Οι διαπραγματεύσεις για τη γεωργία άρχισαν στη Ντόχα σε ένα ευρύ και ισορροπημένο πλαίσιο που περιλάμβανε σημαντικές μειώσεις των ενισχύσεων που οδηγούν σε στρεβλώσεις του εμπορίου, τις επιδοτήσεις κατά την εξαγωγή, τη βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές, την ειδική μεταχείριση που προβλέπεται για τις αναπτυσσόμενες χώρες, και προβλήματα μη

εμπορικής φύσεως, ως μέρος μιας ευρύτερης ενιαίας δέσμευσης του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα.

Η ΕΕ ανέλαβε εξ αρχής δυναμικό ρόλο σ' αυτές τις διαπραγματεύσεις και υποστήριξε ανεπιφύλακτα την εφαρμογή της δήλωσης της Ντόχα. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ που εγκρίθηκε πρόσφατα και οι προτάσεις μεταρρύθμισης σε άλλους τομείς αποτελούν τη μεγαλύτερη απόδειξη ότι για την ΕΕ δεν είναι απαραίτητος ο εξωτερικός περιορισμός για να μειωθούν οι στρεβλώσεις του εμπορίου που προκαλούν οι ενισχύσεις, αλλά η βούληση για πολιτικό προσανατολισμό. Στο εσωτερικό, η οδός που έχει επιλεγεί ανταποκρίνεται στις εσωτερικές προκλήσεις για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής γεωργίας, και συγχρόνως τηρεί τα υψηλότερα πρότυπα που περιμένουν οι πολίτες μας σχετικά με το περιβάλλον, την ποιότητα και τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων. Στο εξωτερικό, η διαδικασία μεταρρύθμισης επιτρέπει με τη σειρά της στην ΕΕ να συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις της Ντόχα μέσα από μία λογική που βασίζεται στο μεγαλύτερο άνοιγμα του εμπορίου και στη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Η διαδικασία μεταρρύθμισης της ΚΓΠ έχει επομένως κατά κάποιο τρόπο προηγηθεί της υλοποίησης των στόχων της Ντόχα. Τώρα, σημασία έχει οι άλλοι να ακολουθήσουν επίσης την οδό των μεταρρυθμίσεων, τουλάχιστον μετά το πέρας των διαπραγματεύσεων.

Αντί να επαναπαύεται στις αρχικές της προτάσεις για τις διαπραγματεύσεις, η ΕΕ έχει επομένως ήδη απαντήσει στην πρόσκληση του ΠΟΕ να ηγηθεί των μεταρρυθμίσεων, διότι απέδειξε την ικανότητά της να πραγματοποιεί μεταρρυθμίσεις. Μετά από αίτημα άλλων μελών, παρουσίασε επίσης, κατά το τελευταίο στάδιο προετοιμασίας της υπουργικής συνόδου του Κανκούν, μία κοινή πρόταση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, η οποία παρέχει σημαντικές δυνατότητες σύγκλισης των αντίθετων θέσεων των μελών του ΠΟΕ. Οι νέες ιδέες που προωθούνται στο στάδιο αυτό σχετικά με το πώς θα περιοριστούν οι στρεβλώσεις που προκαλούν στο εμπόριο οι εθνικές ενισχύσεις, σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές και τις επιδοτήσεις κατά την εξαγωγή, δεν πρέπει να χαθούν, γιατί θέτουν τις βάσεις ώστε οι διαπραγματεύσεις να οδηγήσουν σε ισορροπημένα και δίκαια αποτελέσματα. Δυστυχώς, δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο για πολλούς άλλους σημαντικούς φορείς, οι οποίοι τώρα πρέπει να δείξουν την ίδια αποφασιστικότητα για πραγματική πρόοδο που θα οδηγήσει στην επιτυχία των διαπραγματεύσεων.

Ποιά είναι η θέση μας στους διάφορους τομείς των διαπραγματεύσεων και τί πιστεύουμε ότι πρέπει να κάνουν οι άλλες χώρες για να επιτευχθεί συμφωνία; Πρώτον και κύριον, οι διαπραγματεύσεις μπορούν να επιτύχουν μόνον εάν παραμείνουν πιστές στη δήλωση της Ντόχα. Πιο συγκεκριμένα:

Όσον αφορά την εγγώρια στήριξη, πρέπει να μειωθεί ουσιαστικά από τα παγιοποιημένα επίπεδα η στήριξη που προκαλεί στρεβλώσεις του εμπορίου. Αντίθετα, η στήριξη χωρίς ή με λίγες επιπτώσεις στο εμπόριο, η οποία αποσκοπεί σε βασικούς πολιτικούς στόχους κατά την άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων των χωρών-μελών, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της στήριξης της πράσινης δέσμης μέτρων, δεν μπορεί ούτε να περιοριστεί ούτε να μειωθεί. Η ιδέα ότι εμείς ή οι άλλοι πρέπει να περιορίσουμε τις ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο της πράσινης δέσμης μέτρων είναι απαράδεκτη. Αυτό θα σήμαινε να επιβληθούν εξωτερικοί περιορισμοί στις εσωτερικές πολιτικές που δεν προκαλούν στρεβλώσεις του εμπορίου.

Οι διαπραγματεύσεις πρέπει να επικεντρωθούν πραγματικά στους παράγοντες στρέβλωσης των εμπορικών συναλλαγών, και πρώτα από όλα στις ενισχύσεις της πορτοκαλί δέσμης και στις επιδοτήσεις κατά τις εξαγωγές. Επομένως, η ΕΕ πρέπει να ζητήσει σημαντικές μειώσεις των ενισχύσεων στο πλαίσιο της πορτοκαλί δέσμης, που αποτελούν τη μορφή ενίσχυσης που

συνδέεται με την παραγωγή ή τις τιμές, η οποία προκαλεί τις μεγαλύτερες στρεβλώσεις του εμπορίου. Το *ελάχιστο όριο* πρέπει επίσης να μειωθεί, ούτως ώστε να παραμείνει ως πραγματική εξαίρεση. Επίσης, η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει την ειδική πειθαρχία, μεταξύ άλλων τον περιορισμό, σχετικά με τις ενισχύσεις που υπάγονται στη γαλάζια δέσμη μέτρων, έστω και αν είναι σαφώς μικρότερη η στρέβλωση του εμπορίου που προκαλούν, γιατί βασίζονται σε σταθερές απαιτήσεις. Και πάλι, πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΕ έχει σημειώσει πρόοδο σ' αυτό τον τομέα, και ότι η μείωση κατά 5% της συνολικής γενικής παραγωγής που προτείνουμε πρέπει να αποτελέσει το όριο. Τώρα θα πρέπει οι άλλοι να δείξουν ευελιξία, αναγνωρίζοντας σαφώς τη διαφορά ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα στρέβλωσης του εμπορίου που προκαλούν οι διάφορες πολιτικές.

Όσον αφορά την εγχώρια στήριξη, η ΕΕ δέχεται ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να έχουν περισσότερες δυνατότητες να αντιμετωπίζουν τις αναπτυξιακές τους ανάγκες, και ιδίως τις ανάγκες των φτωχών αγροτών, και να έχουν το δικαίωμα να συνεχίσουν να εφαρμόζουν σταθερά την κατάλληλη αγροτική και γεωργική πολιτική και πολιτική στον τομέα των τροφίμων. Αν και η ΕΕ πάντα υποστήριξε την ιδέα της ειδικής μεταχείρισης για τις αναπτυσσόμενες χώρες όσον αφορά την εγχώρια στήριξη, ωστόσο θεωρεί ότι η μεταχείριση αυτή πρέπει να απευθύνεται κυρίως στις φτωχότερες, λιγότερο ανταγωνιστικές αναπτυσσόμενες χώρες, και όχι στις πιο αναπτυγμένες. Θεωρούμε ότι αυτός είναι ο καταλληλότερος τρόπος για να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι της δήλωσης της Ντόχα.

Σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές, όλες οι χώρες, είτε είναι αναπτυγμένες είτε αναπτυσσόμενες, θα ωφεληθούν εξίσου από την περαιτέρω σταδιακή, ουσιαστική ελευθέρωση του εμπορίου. Σ' αυτή την προσπάθεια θα πρέπει να συμβάλουν κυρίως οι αναπτυγμένες χώρες, αλλά και πάλι αυτό δεν θα είναι αρκετό. Πρέπει επίσης να αναπτυχθεί το εμπόριο *μεταξύ* των αναπτυσσόμενων χωρών, διότι στις χώρες αυτές αναμένεται αύξηση της ζήτησης τροφίμων και αυτές οι χώρες θα αναπτυχθούν μελλοντικά κυρίως από το εμπόριο, το οποίο θα τους αποδώσει μεγαλύτερα κέρδη.

Τα περισσότερα μέλη του ΠΟΕ έχουν τομείς ιδιαίτερα ευαίσθητους, γι' αυτό ο συνδυασμός της φόρμουλας του κύκλου της Ουρουγουάης και της ελβετικής φόρμουλας αποτελεί τον σωστό συμβιβασμό για τη μείωση των δασμών (που θα μπορούσε να αρχίσει από τα παγιοποιημένα επίπεδα των δασμών) και πρέπει να θεσπιστούν μέτρα διασφάλισης, τόσο για τις αναπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες, που θα ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες. Όσον αφορά τις δασμολογικές ποσοστώσεις, πρέπει να σημειωθεί ότι η κατανομή τους μεταξύ των μελών του ΠΟΕ είναι πολύ άνιση, και απεικονίζει την κατάσταση που επικράτησε μετά τον κύκλο διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης. Επομένως, οι προσπάθειες για περαιτέρω άνοιγμα των αγορών μπορούν να κατανεμηθούν δίκαια μόνον εάν όλες οι χώρες έχουν την ίδια μεταχείριση, οι δε αναπτυσσόμενες χώρες τύχουν ανάλογης ειδικής μεταχείρισης. Η προτιμησιακή πρόσβαση που παρέχεται στις ασθενέστερες αναπτυσσόμενες χώρες, σε συνδυασμό με μία χρηστή οικονομική πολιτική και ικανότητα προσφοράς, μπορεί να είναι καθοριστική για την ένταξή τους στις παγκόσμιες αγορές. Εάν δεν ληφθεί υπόψη αυτό, τότε δεν λαμβάνονται υπόψη τα διδάγματα του Κανκούν.

Ωστόσο, αν και η ΕΕ πρέπει να είναι έτοιμη να επιβεβαιώσει εκ νέου την πρόθεσή της να το πράξει, οι άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των μεγαλύτερων και πλέον προηγμένων αναπτυσσόμενων χωρών, πρέπει επίσης να παράσχουν προτιμησιακή πρόσβαση στις αγορές τους στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν ανάγκη. Την πρωτοβουλία "τα πάντα εκτός από όπλα" της ΕΕ πρέπει να ακολουθήσουν και άλλες χώρες, και θεωρούμε ότι εκτός από τις χώρες του ΟΟΣΑ, η ομάδα των 20, για παράδειγμα, πρέπει να κληθεί να παράσχει εμπορικές προτιμήσεις στις χώρες της ομάδας των 90. Τέλος, η ΕΕ θα πρέπει να

εξακολουθήσει να απαιτεί να σταματήσει η ιδιοποίηση ορισμένων συγκεκριμένων γεωγραφικών ενδείξεων της. Διαφορετικά, η άρνηση αυτού του πολύτιμου δυναμικού εξαγωγών στην ΕΕ και σε άλλες χώρες θα έχει μόνο αρνητικά αποτελέσματα για τις διαπραγματεύσεις σ' αυτό τον τομέα.

Όσον αφορά τον ανταγωνισμό εξαγωγών, η θέση της ΕΕ ήταν πολύ σαφής όταν ζήτησε να εξετάζονται συγχρόνως αυστηρά όλες οι μορφές αυτού του ανταγωνισμού. Η ΕΕ έχει υποβάλει πολύ σημαντικές προτάσεις σ' αυτό το σημείο, όπως να καταργηθούν οι επιδοτήσεις κατά την εξαγωγή για έναν κατάλογο προϊόντων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Άλλα μέλη του ΠΟΕ, ωστόσο, επιδίωξαν να αγνοήσουν τη δήλωση της Ντόχα προσπαθώντας να απαλλάξουν τα δικά τους μέσα ανταγωνισμού κατά την εξαγωγή από σημαντικούς και δεσμευτικούς κανόνες. Αντί να προσπαθήσουν να διατυπώσουν εκ νέου τη δήλωση της Ντόχα, άλλα μέλη του ΠΟΕ θα έπρεπε να ανταποκριθούν θετικά στις πρωτοβουλίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της πρότασης για τις επιδοτήσεις κατά την εξαγωγή.

Όσον αφορά τα μη εμπορικής φύσεως θέματα, η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της να εξετάζει όλους τους φακέλους που έχουν σχέση με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις γεωργικές συναλλαγές, αντί να θίγει μόνο τις εμπορικές πτυχές. Η προστασία του περιβάλλοντος, οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων, η αγροτική ανάπτυξη αποτελούν θεμιτούς κοινωνικούς στόχους (βλέπε επίσης τις παρατηρήσεις στο σημείο "Εγχώρια στήριξη"). Εάν δεν τους λάβει υπόψη, όπως συμβαίνει με ορισμένα μέλη του ΠΟΕ, μοιραία θα μειωθεί η δημόσια στήριξη της περαιτέρω ελευθέρωσης του εμπορίου. Για να σημειωθεί πρόοδος, πρέπει να αντιμετωπιστούν αυτά τα θέματα χωρίς να προκληθούν στρεβλώσεις του εμπορίου.

Όσον αφορά το βαμβάκι, η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει στον ΠΟΕ μία αποτελεσματική και ειδική λύση για το πρόβλημα των αφρικανικών χωρών, αφού λάβει υπόψη της συζητήσεις των τελευταίων εβδομάδων στο Συμβούλιο. Στο πλαίσιο των γεωργικών διαπραγματεύσεων, μία πρωτοβουλία για το βαμβάκι πρέπει να προβλέπει τρία βασικά στοιχεία: ρητή δέσμευση για την παροχή πρόσβασης στις αγορές χωρίς δασμούς και ποσοστώσεις για τις εξαγωγές βαμβακιού από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, όπως ήδη προβλέπει η ΕΕ με την πρωτοβουλία "τα πάντα εκτός από όπλα". σημαντικές μειώσεις των μορφών εγχώριας στήριξης που προκαλούν τις περισσότερες στρεβλώσεις του εμπορίου· τέλος, την κατάργηση των επιδοτήσεων κατά την εξαγωγή, μέσα σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Η Επιτροπή πρότεινε τέτοιου είδους αλλαγές για την εγχώρια στήριξη μας στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής οργάνωσης αγοράς της για το βαμβάκι, και προτίθεται να περιλάβει το βαμβάκι στα προϊόντα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο των προϊόντων για τα οποία οι επιδοτήσεις κατά την εξαγωγή της ΕΕ θα καταργηθούν. Αυτή η πρωτοβουλία, αν και εντάσσεται στις γεωργικές διαπραγματεύσεις, θα μπορούσε να τύχει ειδικής μεταχείρισης, για παράδειγμα με ένα ειδικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Η ΕΕ και άλλοι εταίροι, ιδίως οι αρμόδιες διεθνείς οργανώσεις, πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν παράλληλα συνοδευτικά μέτρα στήριξης, για να ενθαρρύνουν τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες που παράγουν βαμβάκι. Η Επιτροπή σύντομα θα δώσει συνέχεια στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 18ης Νοεμβρίου και θα προτείνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των αναπτυσσόμενων χωρών στον τομέα του βαμβακιού.

Γενικότερα, η Επιτροπή προτίθεται να χρησιμοποιήσει αυτές τις ιδέες για να παρουσιάσει τους δυνατούς τρόπους αντιμετώπισης του θέματος των βασικών αγαθών με την ευρεία

έννοια. Η Επιτροπή αναλαμβάνει τη δέσμευση να συμβάλει στον καθορισμό πρωτοβουλίας της ΕΕ γι' αυτά τα προϊόντα και να καταρτίσει σχέδιο δράσης της ΕΕ το αργότερο μέχρι τον Ιανουάριο του 2004. Μέσα στον ΠΟΕ, η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει τέτοιου είδους πρωτοβουλίες για τα βασικά προϊόντα, ώστε να τονισθεί γενικά το θέμα αυτό, όπως προτείνουν τα προπαρασκευαστικά κείμενα για τη διάσκεψη του Κανκούν.

Όσον αφορά τη ρήτρα ειρήνης, τέλος, οι γενικές διαπραγματεύσεις για τη γεωργία, που θα οδηγήσουν σε συμφωνία αποδεκτή από όλα τα μέλη, ενδέχεται να υπονομευθούν εάν ορισμένα μέλη προσφύγουν στην επίλυση των διαφορών για να αμφισβητήσουν τις επιδοτήσεις που χορηγούνται βάσει της συμφωνίας για τη γεωργία. Αυτές οι επιδοτήσεις πρέπει να εξακολουθήσουν να προστατεύονται. Ωστόσο, εφόσον η υφιστάμενη ρήτρα ειρήνης δεν θα ισχύει πλέον το επόμενο έτος, τα μέλη, και ιδίως εκείνα που προσανατολίζονται περισσότερο προς τις εξαγωγές, πρέπει να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο εκ διαμέτρου αντίθετες αποφάσεις : είτε πιστεύουν ότι οι πολυμερείς διαπραγματεύσεις θα οδηγήσουν σε ένα δίκαιο εμπορικό σύστημα που θα βασίζεται στην αγορά, είτε πιστεύουν ότι η προσφυγή στην επίλυση των διαφορών θα οδηγήσει σε ένα τέτοιο σύστημα.

Εν κατακλείδι, οι διάφορες θέσεις που περιγράφονται παραπάνω εκφράζουν μία σημαντική αναθεώρηση των θέσεων, κυρίως χάρη στις διαδοχικές μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε αυτό το επιχείρημα κατά τις διαπραγματεύσεις, αλλά χωρίς αυτό μέχρι στιγμής, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες, να παρακινήσει τις άλλες χώρες να πάνουν να είναι αμετακίνητες στις θέσεις τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να συνεχίσει να διαδραματίζει εποικοδομητικό ρόλο σε όλους τους τομείς και θα εξακολουθήσει να στέλνει θετικά μηνύματα συνεχίζοντας τις δικές της εσωτερικές γεωργικές μεταρρυθμίσεις, όπως προβλέπεται στις πρόσφατες κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση στους τομείς του βαμβακιού, της ζάχαρης, του ελαιολάδου και των καπνών. Οι διαπραγματεύσεις, ωστόσο, θα έχουν επιτυχία μόνον εάν και άλλοι σημαντικοί παράγοντες είναι έτοιμοι να δείξουν την ίδια αποφασιστικότητα να φθάσουν σε δίκαιο συμβιβασμό.

Πρόσβαση στις αγορές των μη γεωργικών προϊόντων

Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τα δασμολογικά και μη δασμολογικά εμπόδια στο εμπόριο μη γεωργικών προϊόντων παραμένουν προτεραιότητα για τη βιομηχανία της ΕΕ και οι βασικοί μας στόχοι σ' αυτό τον τομέα παραμένουν ορθοί. Πρόκειται για τομέα στον οποίο η ΕΕ διαθέτει σημαντικά δυνητικά κέρδη από το εμπόριο. Η διαδικασία των διαπραγματεύσεων πριν από το Κανκούν και στο Κανκούν ήταν, ωστόσο, απογοητευτική, διότι ο τρόπος προώθησης των διαπραγματεύσεων που εφαρμόστηκε στο Κανκούν μπορούσε να έχει οδηγήσει σε ένα μάλλον περιορισμένο συμπληρωματικό άνοιγμα της αγοράς γενικά, με πολύ λίγη διαφορά ανάμεσα στις δεσμεύσεις των διαφόρων μελών του ΠΟΕ. Στην πραγματικότητα, οι προτεινόμενες λεπτομέρειες περιείχαν τόσες εξαιρέσεις που μπορούσαν να προκαλέσουν ελάχιστο ενδιαφέρον, ιδίως σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες με επιρροή, καθώς και στις πιο προηγμένες και ανταγωνιστικότερες από αυτές. Αν και δεν τίθεται καθόλου το θέμα για τις αναπτυσσόμενες χώρες να αναλάβουν δεσμεύσεις σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά οι οποίες οδηγούν σε δασμολογικά επίπεδα σε γενικές γραμμές όμοια με εκείνα των αναπτυγμένων χωρών, ο βαθμός της ανισορροπίας θα απέκλειε την ουσιαστική πρόσβαση στις αγορές όχι μόνο των εξαγωγέων μας, αλλά και των εξαγωγέων άλλων, αναπτυσσόμενων χωρών, έστω και εάν τα μεγαλύτερα κέρδη από την περαιτέρω ελευθέρωση θα προέλθουν από ένα μεγαλύτερο άνοιγμα της αγοράς Νότου-Νότου.

Επομένως, λεπτομέρειες όπως αυτές που προτάθηκαν στο Κανκούν – αλλά δεν εγκρίθηκαν από τα μέλη - δεν μπορούν να αποτελέσουν μία ισορροπημένη βάση για τη συνέχιση των

διαπραγματεύσεων, όταν ξαναρχίσουν. Και εμείς και πολλοί άλλοι θα προχωρήσουμε με επιφύλαξη σε ένα τελικό στάδιο των διαπραγματεύσεων για μία πρόσβαση στις αγορές των μη γεωργικών προϊόντων που δεν προσφέρει πραγματικές προοπτικές ουσιαστικής βελτίωσης της πρόσβασης στην αγορά για τις εξαγωγές μας, όσον αφορά τη μείωση τόσο των παγιοποιημένων και εφαρμοζόμενων δασμών, όσο και των αυστηρών κανόνων για τα μη δασμολογικά μέτρα. Ούτε μπορούμε να δεχθούμε μία προσέγγιση που θα επέτρεπε στους εταίρους αναπτυσσόμενων χωρών να προστατεύουν σημαντικούς τομείς από την ελευθέρωση. Δεδομένου ότι το 70% του εμπορίου των αναπτυσσόμενων χωρών αφορά βιομηχανικά προϊόντα και ότι οι χώρες αυτές υψώνουν τα μεγαλύτερα εμπόδια μεταξύ τους, σημαντικά οφέλη στον τομέα του εμπορίου και της ανάπτυξης θα υπάρξουν μόνο σε περίπτωση σοβαρού ανοίγματος των αγορών στο πλαίσιο των αναπτυσσόμενων χωρών, και ιδίως των χωρών που έχουν πιο προηγμένη οικονομία, οι οποίες είναι απόλυτα ικανές να συνεισφέρουν ουσιαστικά. Πράγματι, η ανησυχία ορισμένων πιο αδύναμων αναπτυσσόμενων χωρών σχετικά με τις επιπτώσεις της διάβρωσης των προτιμήσεων μπορεί να περιοριστεί σημαντικά με τη δημιουργία νέων αγορών για τα αγαθά τους στο Νότο.

Οι λεπτομέρειες για τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων πρόσβασης στις αγορές των μη γεωργικών προϊόντων πρέπει επομένως να διασφαλίζουν ότι η έννοια της “λιγότερης από πλήρη αμοιβαιότητα” δεν ισοδυναμεί με τη μη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στη διαδικασία ελευθέρωσης, αλλά αντίθετα εκφράζει την πραγματική ικανότητα συνεισφοράς των μελών με διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης. Όσον αφορά γενικότερα το θέμα της διάβρωσης των προτιμήσεων, αν και δεν υπάρχει καμία εύκολη λύση, τα αναπτυσσόμενα μέλη του ΠΟΕ πρέπει τουλάχιστον να ακολουθήσουν εν μέρει το παράδειγμα της ΕΕ, προβλέποντας την απαλλαγμένη από δασμούς και ποσοστώσεις πρόσβαση στις αγορές τους των εξαγωγών των λιγότερο αναπτυσσόμενων χωρών ή, τουλάχιστον, τη γενική πρόσβαση για τις εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών. (Για περισσότερα στοιχεία σχετικά με το θέμα αυτό, βλέπε παρακάτω το σημείο για την “ανάπτυξη”).

Σ’ αυτή τη βάση, όταν ξαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις, η Κοινότητα πρέπει να καταστήσει σαφές ότι η προσέγγιση που εξέθεσε στις προηγούμενες προτάσεις της προς την ομάδα των διαπραγματεύσεων εξακολουθεί να ισχύει. Πρέπει να εμμένει σε μία προσέγγιση που διατηρεί τα εύλογα υψηλά επίπεδα των στόχων που καθορίστηκαν στην εντολή της Ντόχα, και που διασφαλίζει ότι όλα τα μέλη συνεισφέρουν σ’ αυτή τη διαδικασία ανάλογα με το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξής τους και των οικονομικών δυνατοτήτων τους. Αυτή η προσέγγιση πρέπει να παραμείνει συνδεδεμένη με μία απλή, ενιαία, μη γραμμική φόρμουλα δασμολογικής μείωσης που εφαρμόζεται σε όλες τις δασμολογικές διακρίσεις, και να καταλήξει κυρίως στην κατάργηση των υψηλών δασμών και σε σημαντικές βελτιώσεις των δασμολογικών παγιοποιήσεων. Ωστόσο, εκτός από τα αποτελέσματα μιας φόρμουλας, πρέπει να προβλέψει τομεακές διαπραγματεύσεις για τα προϊόντα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και για άλλα προϊόντα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ΕΕ. Για το θέμα αυτό, η Κοινότητα πρέπει να διατηρήσει την πρότασή της για διαπραγματεύσεις σε αμοιβαία βάση, ανεξάρτητα από τη δασμολογική φόρμουλα που έχει συμφωνηθεί, σχετικά με την περαιτέρω μείωση των δασμών για τα κλωστοϋφαντουργικά είδη και τα είδη ένδυσης, ούτως ώστε να φθάσουν, ει δυνατόν, στο μηδέν. Οι λεπτομέρειες πρέπει επίσης να εκφράζουν δεόντως το ενδιαφέρον της Κοινότητας και πολλών άλλων μελών να επιβληθούν μέτρα πειθαρχίας σχετικά με τα μη δασμολογικά εμπόδια, καθώς και τη δέσμευση όλων των μετεχόντων στη διάσκεψη της Ντόχα να διαπραγματευθούν τη μείωση ή την κατάργηση των εμποδίων στην πρόσβαση στην αγορά των περιβαλλοντικών αγαθών. Οι στόχοι της ΕΕ πρέπει να παραμείνουν αμετάβλητοι ως προς αυτό.

Υπηρεσίες

Οι διαπραγματεύσεις για τις υπηρεσίες αποτελούν μία άλλη βασική προτεραιότητα για την ΕΕ και οπωσδήποτε έναν από τους τομείς των διαπραγματεύσεων όπου η ΕΕ έχει πολλά να κερδίσει. Οι υπηρεσίες πρέπει επομένως να παραμείνουν μεταξύ των προτεραιοτήτων του προγράμματος διαπραγματεύσεων της ΕΕ. Το περαιτέρω άνοιγμα του εμπορίου των υπηρεσιών παρέχει, ωστόσο, σημαντικά δυνητικά οφέλη, όχι μόνο για την ΕΕ, αλλά και για όλες τις χώρες ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξής τους. Αυτό το άνοιγμα μπορεί και πρέπει να είναι απόλυτα συμβατό με την πλήρη διατήρηση και προστασία των δημόσιων υπηρεσιών στην ΕΕ και αλλού. Η πρόοδος που σημειώθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις πριν το Κανκούν ήταν ωστόσο απογοητευτική. Ελάχιστες αναπτυσσόμενες χώρες συμμετείχαν ενεργά στις διαπραγματεύσεις ζήτησης και προσφοράς, ενώ μεταξύ των αναπτυγμένων μελών του ΠΟΕ η ποιότητα των προσφορών ήταν εξαιρετικά ανεπαρκής, και μόνον η ΕΕ μεταξύ των σημαντικότερων μελών του οργανισμού έκανε σημαντική προσφορά, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου 4.

Συνεπώς, όταν ξαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις θα χρειαστεί κάποια σημαντική αλλαγή, ώστε να τονιστεί ανάλογα η σημασία αυτών καθ'αυτών των διαπραγματεύσεων, αλλά και η σημασία που έχουν για τη γενική ισορροπία του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα. Για τον σκοπό αυτό, όλα τα μέλη του ΠΟΕ πρέπει να συμμετάσχουν με πολύ πιο ενεργό τρόπο, που θα φανεί από την υποβολή σημαντικών προσφορών από τα μέλη που δεν το έχουν πράξει ακόμη, καθώς και από την ουσιαστική βελτίωση των προσφορών που έχουν ήδη υποβληθεί. Οι διαπραγματεύσεις για τις υπηρεσίες πρέπει επίσης να στοχεύουν περισσότερο στην εκπλήρωση της εντολής της Ντόχα, δηλαδή στις διαπραγματεύσεις για τη μείωση ή την κατάργηση των εμποδίων στην πρόσβαση στην αγορά των περιβαλλοντικών υπηρεσιών.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να συμμετάσχουν πλήρως σ' αυτή την προσπάθεια, ιδίως παρέχοντας μεγαλύτερες ευκαιρίες στο εμπόριο Νότου-Νότου και ανοίγοντας περισσότερο τους τομείς των υπηρεσιών που παρέχουν τη βασική υποδομή για την οικονομική ανάπτυξη και εξέλιξη. Μόνο εάν πάρουν μέρος στις διαπραγματεύσεις, και όχι απέχοντας, θα μπορέσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες να επιτύχουν βιώσιμη ανάπτυξη. Η συνεργασία για την ανάπτυξη μπορεί να διαδραματίσει εδώ σημαντικό ρόλο, αφενός εντοπίζοντας τα συμφέροντα των αναπτυσσόμενων χωρών στον τομέα των εξαγωγών και παρέχοντάς τους βοήθεια με μέτρα για τη δημιουργία ικανοτήτων, ώστε να δημιουργήσουν τις κατάλληλες ρυθμιστικές δομές και πολιτικές, που έχουν σημασία σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών για τη διασφάλιση ενός ορθού ρυθμιστικού πλαισίου για το άνοιγμα των εμπορικών συναλλαγών. Η ΕΕ θα πρέπει, φυσικά, να συνεχίσει να συμβάλει σ' αυτό. Επίσης χρειάζεται νέα ώθηση στις διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση κανόνων για τις υπηρεσίες, σε τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον τόσο για την ΕΕ όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Θέματα της Σιγκαπούρης

Έχει μεγάλη σημασία, τόσο για τις αναπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η δημιουργία άριστων συνθηκών για τις διασυνοριακές συναλλαγές (διευκόλυνση του εμπορίου), η δημιουργία κλίματος ευνοϊκού για άμεσες ξένες παραγωγικές επενδύσεις, η προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού και η απόκτηση των καλύτερων αγαθών και υπηρεσιών για τους πολίτες τους σε λογικές τιμές. Ωστόσο, τα μέλη του ΠΟΕ εξακολουθούν να διαφωνούν ριζικά όσον αφορά τη σκοπιμότητα να θεσπιστούν κανόνες για τα τέσσερα αυτά θέματα σε πολυμερές επίπεδο στο πλαίσιο του ΠΟΕ και, μετά την Κανκούν, στο πλαίσιο της ενιαίας δέσμευσης του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα.

Η ΕΕ δεν βλέπει για ποιο λόγο πρέπει να εγκαταλειφθεί ο βασικός και μακροπρόθεσμος στόχος της κατάρτισης κανόνων για τα τέσσερα αυτά θέματα που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την παγκόσμια οικονομία. Ούτε πρέπει, για λόγους αρχής, να απορρίψουμε τον ΠΟΕ ως φόρουμ θέσπισης κανόνων. Τώρα, επομένως, το θέμα είναι πώς μπορούν τα μέλη του ΠΟΕ να δημιουργήσουν μία κοινή βάση για να διαπραγματευθούν τα θέματα αυτά στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Ορισμένα μέλη του ΠΟΕ υποστήριζαν ότι και τα τέσσερα θέματα πρέπει να αποσυρθούν από το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα, ώστε να "ησυχάσουν τα πνεύματα". Εάν η ΕΕ δεχόταν να γίνει αυτό, τότε η απαραίτητη κατάρτιση διεθνών κανόνων σ' αυτούς τους τομείς θα γύριζε πολλά έτη πίσω. Άλλοι υποστήριζαν ότι τα μέλη του ΠΟΕ πρέπει να περιορίζονται μόνο στις διαπραγματεύσεις για τη διευκόλυνση του εμπορίου, θέμα που δεν φαίνεται να προκαλεί σημαντικές αντιθέσεις, και να εγκαταλείψουν τελείως τα άλλα θέματα. Αν και η εκτίμηση αυτή σχετικά με τη διευκόλυνση του εμπορίου μπορεί να είναι αληθής, κατά τα άλλα θα πρέπει να απορρίψουμε ως απαράδεκτη αυτή την ριζική τροποποίηση του προγράμματος της Ντόχα.

Στην προσπάθεια δημιουργίας μιας πρακτικής βάσης για τις εργασίες του ΠΟΕ όσον αφορά τα θέματα της Σιγκαπούρης, η ΕΕ πρέπει επομένως να ξεκινήσει από τη θέση ότι εξακολουθεί να υπάρχει η βούληση να συνεχιστεί η συζήτηση για τα τέσσερα θέματα της Σιγκαπούρης στο πλαίσιο της ενιαίας δέσμευσης. Ωστόσο, εάν, όπως θεωρείται πιθανό, είναι δύσκολο να επιτευχθεί συμφωνία για τις λεπτομέρειες στο πλαίσιο ενιαίας δέσμευσης, τότε ο ΠΟΕ πρέπει να βρει ένα τρόπο να χειριστεί αυτά τα θέματα σε άλλη βάση. Συνεπώς, η ΕΕ πρέπει να εξετάσει με ανοικτό πνεύμα τη δυνατότητα εκπλήρωσης της επιθυμίας ορισμένων μελών του ΠΟΕ να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις για τα θέματα της Σιγκαπούρης, και συγχρόνως να αποδεχθεί ότι άλλα δεν συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις, και μάλιστα απορρίπτουν ρητά τη συμμετοχή τους στις διαπραγματεύσεις.

Η Κοινότητα πρέπει επομένως τώρα να εξετάσει καθένα από τα τέσσερα αυτά θέματα ξεχωριστά, και να μην επιμένει πλέον να εξεταστούν ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, εφόσον δεν επιτυγχάνεται συμφωνία γι' αυτό. Θα πρέπει να εξετάσει τις δυνατότητες να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις για ορισμένα, ή ακόμη και για τα τέσσερα θέματα της Σιγκαπούρης, εκτός της ενιαίας δέσμευσης, και στον απαραίτητο βαθμό με βάση τη συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις και την έγκριση των τελικών αποτελεσμάτων σε εθελοντική βάση, μόνο από τα ενδιαφερόμενα μέλη. Η Επιτροπή θα πρέπει στη συνέχεια να εκτιμήσει, βάσει του ενδιαφέροντος και του αριθμού των χωρών που επιθυμούν να συμμετάσχουν, κατά πόσο οι διαπραγματεύσεις αυτές μπορούν να οδηγήσουν στην επίτευξη πραγματικής προστιθέμενης αξίας. Στο βαθμό που η εκπλήρωση οποιασδήποτε μελλοντικής δέσμευσης εξακολουθεί να προκαλεί πραγματική ανησυχία στις αναπτυσσόμενες χώρες, και ιδίως στις ασθενέστερες, η Κοινότητα και άλλοι εταίροι πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν προτεραιότητα στην τεχνική βοήθεια και στην αναπτυξιακή βοήθεια σ' αυτούς τους τομείς.

Θεωρούμε ότι η διερεύνηση αυτής της προσέγγισης αποτελεί τον μόνο τρόπο για την κατάρτιση των κανόνων σχετικά με τα θέματα της Σιγκαπούρης, αν και δεχόμαστε ότι όλα τα μέλη ίσως δεν είναι έτοιμα να υιοθετήσουν αυτό το μέτρο από τώρα ή στο άμεσο μέλλον. Επίσης φαίνεται ότι αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να μπορέσουν να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις γι' αυτά τα θέματα, και να εκλείψει, μια για πάντα, η εσφαλμένη λογική της πρότασης ότι η ΕΕ πρέπει κατά κάποιο τρόπο να "πληρώσει" γι' αυτά τα θέματα.

Εμπόριο και περιβάλλον

Η σχέση μεταξύ της ελευθέρωσης του εμπορίου, της κατάρτισης εμπορικών κανόνων και των ενεργειών σε όλα τα επίπεδα για την προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί τον κύριο λόγο της μεγάλης ανησυχίας που εκφράστηκε στην Ευρώπη σχετικά με την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Ορισμένοι φοβούνται ότι ο ΠΟΕ μπορεί να αποβεί εμπόδιο για τη χάραξη περιβαλλοντικής πολιτικής. Άλλοι ευρωπαϊκοί φορείς φοβούνται ότι ο υπερβολικός αριθμός ρυθμίσεων για την προστασία του περιβάλλοντος καθίσταται περιττό, δυσανάλογο και ίσως προστατευτικό βάρος για τις επιχειρήσεις διεθνώς, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων των αναπτυσσόμενων χωρών. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες σε θέματα εμπορικής πολιτικής θεωρούν ότι δεν υπάρχει πραγματικό πρόβλημα στη διασύνδεση εμπορίου-περιβάλλοντος, αν και επανειλημμένα κατά την περασμένη δεκαετία αυτή η διασύνδεση βρέθηκε στο επίκεντρο της αντίθεσης για τη χάραξη εμπορικής πολιτικής και της ανησυχίας σχετικά με την παγκόσμια διακυβέρνηση. Αυτή η ανησυχία δεν εκφράζεται μόνο στην Ευρώπη, αλλά σε όλο τον κόσμο, παρόλο που η ΕΕ ανήκει στους ελάχιστους που κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο ΠΟΕ πρέπει να αποσαφηνίσει αυτά τα πολύπλοκα θέματα.

Τα μέλη του ΠΟΕ συμφωνούν σχετικά με τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και σχετικά με την ανάγκη να θεσπιστεί εθνική και διεθνής νομοθεσία χωρίς προστατευτικά μέτρα και λιγότερο περιοριστική όσον αφορά το εμπόριο, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, διαφωνούν ως προς το εάν πρέπει να γίνουν σήμερα ορισμένα πράγματα, στο πλαίσιο του ΠΟΕ, για να βελτιωθεί η σχέση μεταξύ νομοθετικού και πολιτικού συστήματος στον τομέα του εμπορίου και του περιβάλλοντος και για να μπορούν να ενισχύονται αμοιβαία οι δύο τομείς.

Προς το παρόν, η σχέση μεταξύ του νομοθετικού και του πολιτικού συστήματος σε θέματα εμπορίου και περιβάλλοντος αποτελεί σχέση με ασταθή ισορροπία. Τα πορίσματα του δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου του ΠΟΕ συνέβαλαν επί σειρά ετών στη διατήρηση αυτής της ισορροπίας, τουλάχιστον μέχρι σήμερα. Η εφαρμογή της εντολής της Ντόχα για τα θέματα εμπορίου και περιβάλλοντος, για να καταστεί αυτή η ισορροπία πιο σταθερή και προβλέψιμη, εξακολουθεί να είναι προς το συμφέρον της ΕΕ και παραμένει σημαντικό στοιχείο για την επιδίωξη από τον ΠΟΕ του στόχου του για βιώσιμη ανάπτυξη. Οποιαδήποτε άλλη επιλογή θα υπονόμει τη νομιμότητα και την αξιοπιστία του ΠΟΕ, διότι θα έδειχνε έλλειψη εμπιστοσύνης στην ικανότητα των επιχειρηματιών να χειρίζονται ορθά τα οριζόντια θέματα, ή έλλειψη βούλησης να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΠΟΕ οι δεσμεύσεις του Γιοχάνεσμπουργκ. Δεδομένου ότι υπάρχει αυτή η εντολή, η ΕΕ δεν μπορεί να αποδεχθεί την εξάλειψη των διαπραγματεύσεων για το εμπόριο και το περιβάλλον στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα.

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δύο οργάνων διεθνούς δικαίου, των πολυμερών συμφωνιών για το περιβάλλον (ΠΣΠ) αφενός, και του ΠΟΕ αφετέρου, η ΕΕ κατέθεσε προτάσεις για τη νομική προσέγγιση της εκπλήρωσης αυτής της εντολής και για ευρύτερες πολιτικές έννοιες, των οποίων η γενική επίσημη αποδοχή από τα μέλη θα μπορούσε να συμβάλει στον καθορισμό μιας πιο σταθερής διασύνδεσης μεταξύ των πολιτικών σε θέματα εμπορίου και περιβάλλοντος που θα τους επέτρεπε να υποστηρίζονται αμοιβαία. Χωρίς να εγκαταλείπεται ούτε η μία ούτε η άλλη οδός, λόγω της δυναμικής που αναπτύχθηκε στη Γενεύη, επί του παρόντος θεωρείται σκόπιμη η μεγαλύτερη επικέντρωση στις πολιτικές αρχές και η διερεύνηση της δυνατότητας να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω πρόοδο. Αυτό είναι επίσης το γενικό μήνυμα που μας απευθύνει η ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών.

Η επικέντρωση στις αρχές της χρηστής διακυβέρνησης μπορεί επίσης να έχει το πλεονέκτημα ότι "ανοίγει" τον διάλογο σχετικά με τα μέσα για τη βελτίωση του μηχανισμού επίλυσης των διαφορών σχετικά με τις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες (ΠΠΣ), κυρίως με την καλύτερη και σαφέστερη συμβολή των εμπειρογνομόνων σε θέματα περιβάλλοντος, η οποία ευρίσκεται από καιρό στην ημερήσια διάταξη της επιτροπής του ΠΟΕ για το εμπόριο και το περιβάλλον. Ως προς αυτό, οι δυνατές επιλογές που πρέπει να διερευνηθούν θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη συστηματικότερη εφαρμογή του άρθρου 13 του μνημονίου συμφωνίας για την επίλυση των διαφορών (σύμφωνα με το οποίο κάθε ειδική ομάδα έχει το δικαίωμα να ζητά από κάθε πρόσωπο ή οργανισμό που θεωρεί κατάλληλο την παροχή πληροφοριών και τεχνικών συμβουλών). Η έκθεση της Επιτροπής για το εμπόριο και το περιβάλλον του 1996 στην υπουργική σύνοδο της Σιγκαπούρης αναγνώριζε ήδη "το πλεονέκτημα να διατίθεται όλη η σχετική εμπειρογνωμοσύνη σε όλες τις ειδικές ομάδες του ΠΟΕ στις περιπτώσεις που αφορούν περιβαλλοντικά μέτρα που έχουν σχέση με το εμπόριο, καθώς και εμπορικά μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με τις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες". Επίσης, το γεγονός ότι η επιτροπή για το εμπόριο και το περιβάλλον συχνά καλεί ορισμένες βασικές γραμματοεισες των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών να παρακολουθούν τις συνόδους διαπραγματεύσεων δείχνει ότι έχουν βελτιωθεί σημαντικά οι πρακτικές του ΠΟΕ μετά την Ντόχα. Ωστόσο, η εντολή του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα σχετικά με την παρακολούθηση των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών, που προβλέπει ότι η επιτροπή για το εμπόριο και το περιβάλλον διαπραγματεύεται τα κριτήρια χορήγησης του καθεστώτος παρατηρητή στις γραμματοεισες των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών, είναι πολύ ευρύτερη. Επίσης, η συζήτηση για το θέμα αυτό στο πλαίσιο της επιτροπής για το εμπόριο και το περιβάλλον πρέπει να διεξαχθεί ανεξάρτητα από τη συζήτηση που διεξάγεται στο Γενικό Συμβούλιο σχετικά με το καθεστώς παρατηρητή στο πλαίσιο του ΠΟΕ, η οποία δεν έχει προχωρήσει εδώ και πολύ καιρό (λόγω των πολιτικών επιπτώσεων που συνδέονται με το καθεστώς του αραβικού συνδέσμου). Οι απόψεις μας σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης αυτής της ευρείας εντολής του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα θα αναλυθούν λεπτομερώς στη Γενεύη, γι' αυτό οι εργασίες θα πρέπει πλέον να επικεντρωθούν κυρίως σ' αυτό το θέμα.

Όσον αφορά τα θέματα της πρόσβασης στις αγορές, οι εργασίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές υπηρεσίες χρειάζονται μία πολιτική ώθηση. Όσον αφορά τα περιβαλλοντικά αγαθά, πρέπει να καταστεί σαφές στους εμπορικούς εταίρους μας ότι η ΕΕ προσπαθεί να επιτύχει αποδεκτά αποτελέσματα που θα ανταποκρίνονται στα συμφέροντα τόσο των αναπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών. Δεν τίθεται επ' ουδενί θέμα να αμφισβητήσει άμεσα η Ευρωπαϊκή Ένωση στη Γενεύη την ορθότητα των μεθόδων που εφαρμόζονται στον τομέα των αγαθών. Επίσης δεν τίθεται θέμα να ζητηθεί από τις χώρες εισαγωγής να θυσιάσουν την ακεραιότητα της εθνικής τους κανονιστικής αυτονομίας, για να προωθήσουν τις εισαγωγές από άλλες χώρες που παραβιάζουν τα περιβαλλοντικά ή άλλα πρότυπα. Ωστόσο, πρέπει να υπάρχει ένα περιθώριο ανάμεσα στα δύο αυτά άκρα για τη βελτίωση των όρων στο εμπόριο περιβαλλοντικών αγαθών στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων πρόσβασης στις αγορές μη γεωργικών προϊόντων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται επίσης να συμμετάσχει ενεργά στις συζητήσεις για τη βοήθεια στον τομέα του εμπορίου και του περιβάλλοντος, είτε στο πλαίσιο της επιτροπής για το εμπόριο και το περιβάλλον, είτε στο πλαίσιο της επιτροπής για το εμπόριο και την ανάπτυξη, ούτως ώστε να προωθήσει τις δραστηριότητες του ΠΟΕ στον συγκεκριμένο αυτό τομέα, σε στενή συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Όσον αφορά τους κανόνες, οι εργασίες σχετικά με τις επιδοτήσεις στον τομέα της αλιείας είναι βασικές για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τα θέματα του εμπορίου και του

περιβάλλοντος, και γενικά θεωρούνται ως βασικές δραστηριότητες για τον ΠΟΕ. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σ' αυτό τον τομέα.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει επίσης να συνεχίσει να εξετάζει με ποιό τρόπο θα καταστήσει λειτουργικότερη την παράγραφο 51 της δήλωσης της Ντόχα, η οποία προβλέπει ότι η επιτροπή για το εμπόριο και την ανάπτυξη και η επιτροπή για το εμπόριο και το περιβάλλον χρησιμεύουν ως πλαίσιο για τον καθορισμό και τη συζήτηση των αναπτυξιακών και περιβαλλοντικών πτυχών των διαπραγματεύσεων, ώστε να εξακριβωθεί εάν και πώς οι περιβαλλοντικοί στόχοι απεικονίζονται ορθά στις διαπραγματεύσεις.

Γεωγραφικές ενδείξεις

Η παγκόσμια οικονομία δεν έχει δημιουργήσει παντού την ίδια ζήτηση για τα ίδια προϊόντα. Αντίθετα, πολλά προϊόντα, από τρόφιμα και ποτά έως είδη χειροτεχνίας, κατασκευάζονται για να εκφράσουν την τοπική τεχνογνωσία και για να ανταποκριθούν στις ειδικές ανάγκες των τοπικών αγορών.

Η ιδέα ότι ένα τοπικό προϊόν πρέπει να φέρει τη σφραγίδα της προέλευσής του είναι διεθνώς αποδεκτή ως μέσο που μπορεί να χρησιμεύσει για την ανάπτυξη επιχειρήσεων. Σ' αυτή μάλιστα οφείλεται η ανάπτυξη της παραγωγής οίνου σε πολλούς νέους παγκόσμιους φορείς κατά την τελευταία εικοσαετία. Σ' αυτή την ιδέα επίσης βασίζεται η πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη σε πολλές χώρες, της οποίας το σημαντικότερο πρόσφατο παράδειγμα είναι η Ταϊλάνδη. Οι γεωγραφικές ενδείξεις αποτελούν μέσο εμπορίας, απόθεμα αξίας και πηγή νόμιμης υπερηφάνειας γι' αυτούς που παράγουν βασιζόμενοι στην ισχύ των τοπικών παραδόσεων τους. Την ιδέα αυτή συμμερίζονται σε μεγάλο βαθμό τόσο οι αναπτυσσόμενες όσο και οι αναπτυγμένες χώρες.

Περισσότερο αμφισβητούμενο είναι το θέμα του καθορισμού του καλύτερου παγκόσμιου νομικού πλαισίου που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αναπτύξουν στρατηγικές γεωγραφικών ενδείξεων, εφόσον το επιθυμούν. Ακόμα πιο αμφισβητούμενες είναι οι πιθανές δαπάνες προσαρμογής, όταν η κατάρτιση ενός καλύτερου νομικού πλαισίου παρουσιάζει όχι μόνο μακροπρόθεσμα πλεονεκτήματα για όλους, αλλά και βραχυπρόθεσμες προκλήσεις προσαρμογής για όσους ίσως εμποδίζονται να αναπτύξουν ορισμένες στρατηγικές ή πρέπει να προσαρμόσουν τις καθιερωμένες στρατηγικές.

Επομένως, κανείς δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι οι γεωγραφικές ενδείξεις αποτελούν θέμα για το οποίο επικρατεί γενική συμφωνία. Ωστόσο, αντιπροσωπεύουν ένα παγκόσμιο οικονομικό δυναμικό και, με διαπραγματεύσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του υφιστάμενου πλαισίου στον ΠΟΕ, θα μπορούσαν όλοι οι φορείς να εξισορροπήσουν τις δαπάνες και τα κέρδη, ώστε να μπορούν όλοι να κερδίζουν. Έχουμε να αντιμετωπίσουμε τρία βασικά προβλήματα: το πρώτο είναι κατά πόσο το σημερινό καθεστώς προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων για τους οίνους και τα αλκοολούχα ποτά, το οποίο έχει υποστεί τη δοκιμασία του χρόνου από δημιουργία του ΠΟΕ, μπορεί τώρα να αναπτυχθεί επί ανάλογη μεταβατική περίοδο για την κατάρτιση ενός καταλόγου με τις γεωγραφικές ενδείξεις για όλους τους οίνους και τα αλκοολούχα ποτά ανά τον κόσμο. Το δεύτερο είναι κατά πόσο το καθεστώς για τους οίνους και τα αλκοολούχα ποτά, που έχει δοκιμαστεί, πρέπει να επεκταθεί και σε άλλα προϊόντα. Τέλος, στο πλαίσιο της γεωργίας, τίθεται το ερώτημα εάν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε πολυμερώς τη μείωση της χρησιμοποίησης ορισμένων γεωγραφικών ενδείξεων σε χώρες από τις οποίες δεν προέρχεται η γεωγραφική ένδειξη· αυτό προβλέπεται στη συμφωνία TRIPS, αλλά μέχρι στιγμής δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο διμερών ή πολυμερών διαπραγματεύσεων.

Η ΕΕ έχει εφαρμόσει μία σαφή και συνεπή εμπορική στρατηγική στο σύνολο αυτών των θεμάτων. Παρόλα αυτά, εξακολουθεί να υπάρχει πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις φιλοδοξίες της ΕΕ σ' αυτό τον τομέα και στη βούληση πολλών μελών του ΠΟΕ να αποδεχθούν ένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Δεδομένου ότι είναι προφανές ότι η ΕΕ δεν μπορεί να δεχθεί τις προτάσεις ορισμένων εταίρων να εγκαταλείψει αυτό το μέρος του προγράμματος διαπραγματεύσεων που συμφωνήθηκε στην Ντόχα, είτε στο πλαίσιο των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είτε στο πλαίσιο της γεωργίας, πρέπει να εντείνουμε τις προσπάθειες να εμπνεύσουμε αρκετή εμπιστοσύνη στους εταίρους μας, ώστε να τους πείσουμε να δείξουν την απαραίτητη ελαστικότητα. Το έργο αυτό απαιτεί να χρησιμοποιήσουμε ως μέσα την πειθώ και την αντικειμενικότητα.

Η ΕΕ έχει ήδη εκδηλώσει τη βούλησή της να δείξει μεγάλη ελαστικότητα στο θέμα των ειδικών ρυθμίσεων για τη δημιουργία ενός πολυμερούς καταλόγου. Η θέση μας είναι σαφής: επιθυμούμε ένα δεσμευτικό κατάλογο, που θα συνοδεύεται όμως από μία προσεκτικά καθορισμένη αρχική φάση ανάλογης διάρκειας. Πιστεύουμε ότι θα μπορέσουμε να καλύψουμε τη διαφορά με άλλα μέλη του ΠΟΕ, τα οποία σήμερα περιορίζουν τις φιλοδοξίες τους σε ένα μη δεσμευτικό κατάλογο που συνοδεύεται από μηχανισμό που επιτρέπει τη μελλοντική εξέλιξή του σε πλήρες νομικό καθεστώς. Η έναρξη των διαπραγματεύσεων για επέκταση αποτελεί σημαντικό στόχο της ΕΕ, αλλά και το μέσο για να προκαλέσει ευρύτερο ενδιαφέρον για το γενικό καθεστώς των γεωγραφικών ενδείξεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Οι αναπτυσσόμενες χώρες, κυρίως, άρχισαν να καθορίζουν ολοένα και περισσότερες γεωγραφικές ενδείξεις που θα μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον γι' αυτές, τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στις αγορές εξαγωγής. Θα πρέπει να επισημανθεί σ' αυτές τις χώρες ότι η ΕΕ θα συνεχίσει να υποστηρίζει τις διαπραγματεύσεις για την επέκταση της προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων η οποία προσφέρει στις αναπτυσσόμενες χώρες συγκεκριμένη ευκαιρία να υπερασπίσουν τα δικά τους συμφέροντα σ' αυτό τον τομέα, και όχι κάτι που προορίζεται αποκλειστικά για την προστασία των συμφερόντων της ΕΕ.

Όσον αφορά τον κατάλογο των γεωγραφικών ενδείξεων που διαβιβάστηκε στους εταίρους μας πριν από το Κανκούν, η ΕΕ πρέπει να οριστικοποιήσει σύντομα τις προσθήκες που επιβάλλονται για να ληφθεί υπόψη η διεύρυνση, και να κρατήσει μία λογική και συγκρατημένη στάση σ' αυτές τις διαπραγματεύσεις. Βέβαια, θα πρέπει να εξηγήσουμε ότι η πρόοδος όσον αφορά αυτό τον κατάλογο δεν αντικαθιστά την πρόοδο σχετικά με ένα πολυμερή κατάλογο ή την επέκταση της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε άλλα προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη, και ότι πρέπει να επιτευχθούν συγκεκριμένα αποτελέσματα σχετικά με τις τρεις αυτές ομάδες θεμάτων.

Κανόνες, συμπεριλαμβανομένων αυτών που διέπουν τις περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες

Οι διαπραγματεύσεις για τους κανόνες (μέτρα αντιντάμπινγκ, επιδοτήσεις και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες) δεν συζητήθηκαν στο Κανκούν. Σύμφωνα με την εντολή της Ντόχα, όταν θα αρχίσουν οι εργασίες για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα, οι διαπραγματεύσεις αυτές θα πρέπει να προχωρήσουν με πιο εντατικό ρυθμό.

Στον τομέα των μέτρων αντιντάμπινγκ και των επιδοτήσεων, η ΕΕ εξακολουθεί να έχει ουσιαστικό οικονομικό συμφέρον να υπάρχουν ισχυρότεροι μηχανισμοί που θα περιορίζουν τη δυνατότητα αύξησης των προστατευτικών μέτρων και των μέτρων στρέβλωσης του εμπορίου που διαπιστώθηκαν τα τελευταία έτη. Επομένως πρέπει να διατηρήσουμε αυτή τη θέση κατά τις διαπραγματεύσεις. Η ΕΕ από καιρό επιδιώκει να καθοριστούν ισόρροποι κανόνες εμπορικής άμυνας, ούτως ώστε να προστατευθεί η ευρωπαϊκή βιομηχανία από τις επιπτώσεις αθέμιτων πρακτικών, αλλά και χωρίς να πέσει στην παγίδα της αντιμετώπισης

μιας εμπορικής στρέβλωσης με άλλη εμπορική στρέβλωση. Γι' αυτό το λόγο, οι μηχανισμοί εμπορικής άμυνας της ΕΕ ανέκαθεν, αλλά και τώρα ακόμη, εφαρμόζουν αυστηρότερα κριτήρια και περιλαμβάνουν αυστηρότερες διατάξεις από εκείνες των άλλων μελών του ΠΟΕ (όπως π.χ. ο "κανόνας του χαμηλότερου δασμού"). Οι θέσεις που υιοθέτησαν άλλα μέλη για το θέμα αυτό και το αποτέλεσμα του Κανκούν επιβεβαιώνουν σαφώς την ανάγκη να συζητηθούν γι' αυτούς τους κανόνες σημαντικές βελτιώσεις με στόχο και την ελευθέρωση του εμπορίου. Οι στόχοι μας στο θέμα των επιδοτήσεων είναι παρόμοιοι, εφόσον επιθυμούμε επίσης τη βελτίωση και μεγαλύτερη διαφάνεια των μηχανισμών, ιδίως όσον αφορά την αλιεία. Και σ' αυτό τον τομέα, είναι καιρός να προχωρήσουμε σε ουσιαστικότερο στάδιο των εργασιών.

Όσον αφορά τις περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, η εμπειρία της ΕΕ δείχνει ότι οι συμφωνίες αυτές, εφόσον τηρούν αυστηρά τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο XXIV της GATT και στο άρθρο V της GATS, μπορούν να συμβάλουν στην ορθή λειτουργία του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Ωστόσο, η όλο και πιο συχνή δημιουργία, μεταξύ ορισμένων μελών, εξαιρετικά τμηματικών "ζωνών ελεύθερων συναλλαγών" που καλύπτουν ένα συγκεκριμένο τομέα αποτελεί λόγο ανησυχίας. Η θέση της ΕΕ βασίζεται στην ανάγκη να αποσαφηνισθούν τα σημεία αυτών των κανόνων με διφορούμενη διατύπωση, ώστε να ενισχυθεί η συμπληρωματικότητα μεταξύ της διμερούς και περιφερειακής ελευθέρωσης και της πολυμερούς ελευθέρωσης. Ως επακόλουθο του Κανκούν, ολοένα και περισσότερα μέλη του ΠΟΕ φαίνεται να προτιμούν τη σύναψη περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών και συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών από τη διαδικασία πολυμερούς ελευθέρωσης. Και μάλιστα το χειρότερο είναι ότι η τάση αυτή εξαπλώνεται και σε ορισμένες διμερείς δασμολογικές συμφωνίες, οι οποίες μέχρι σήμερα συνάπτονταν δυνάμει της ρήτρας εξουσιοδότησης, ο ρόλος της οποίας θα πρέπει να επανεξεταστεί, ώστε να διασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια και αυστηρότερος πολυμερής έλεγχος των συμφωνιών που συνάπτονται σ' αυτό το πλαίσιο. Η κατάσταση αυτή καθιστά ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη να αποσαφηνιστούν οι εφαρμοστέοι κανόνες και να ενισχυθεί ο πολυμερής έλεγχος αυτών των ενδεχόμενων περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι συμφωνίες αυτού του είδους πράγματι ελευθερώνουν το εμπόριο και υποστηρίζουν την πολυμερή προσέγγιση, και ότι δεν προκαλούν στρεβλώσεις των αγορών, δεν περιορίζουν το εμπόριο με άλλα μέλη και δεν υπονομεύουν την ελευθέρωση βάσει της αρχής του πλέον ευνοούμενου κράτους. Η ΕΕ πρέπει να απορρίψει σταθερά οποιαδήποτε προσπάθεια είτε να αποδυναμωθούν οι κανόνες που διέπουν τις περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες είτε να προβληθεί το επιχείρημα ότι οι συμφωνίες αυτές πρέπει να εξαιρούνται από τους πολυμερείς μηχανισμούς.

Γενικότερα, μετά το Κανκούν, η ΕΕ διερωτήθηκε εάν τώρα θα πρέπει να δώσει μεγαλύτερη προτεραιότητα στις διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών. Πολλά μέλη του ΠΟΕ - μεταξύ των οποίων οι ΗΠΑ και ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας - ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να επεκτείνουν το δίκτυο συμφωνιών τους για ελεύθερες συναλλαγές παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ή ως πιθανή εναλλακτική λύση, λόγω της έλλειψης προόδου σε πολυμερές επίπεδο. Το ερώτημα είναι εάν θα πρέπει να ακολουθήσει η ΕΕ αυτή την κίνηση, ή εάν μία μεγαλύτερη στροφή στην πολιτική μας θα αποσταθεροποιήσει την πολυμερή προσέγγιση ή θα στραφεί εναντίον των συμφερόντων μας. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε είναι ότι πρέπει να διατηρήσουμε τις γενικές γραμμές της σημερινής πολιτικής μας και του προγράμματος διαπραγματεύσεων, και ότι για να μην ανακοπεί η πρόοδος που έχει γίνει στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα, πρέπει να προσέξουμε να μην γείρει περισσότερο η ζυγαριά υπέρ της διμερούς προσέγγισης. Συγχρόνως, καταλήξαμε επίσης ότι αυτή η συνοχή στην προσέγγιση συμβιβαζόταν με μία ενδεχόμενη επέκταση του δικτύου μας των διμερών και

περιφερειακών συμφωνιών, σε περίπτωση που παρουσιαστούν καθοριστικής σημασίας οικονομικοί ή άλλοι λόγοι. Γι' αυτό θα χρειαστεί μία τακτική διαδικασία επανεξέτασης.

Αναπτυξιακά θέματα

Μετά το Κανκούν, υψώθηκαν ορισμένες φωνές που αμφισβήτησαν την ικανότητα του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα να εκπληρώσει πράγματι τις υποσχέσεις του στο θέμα της ανάπτυξης, ή/και που έθεσαν το ερώτημα εάν τα μέλη του ΠΟΕ δεσμεύονται πράγματι στο θέμα της ανάπτυξης που θέτει το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα. Η ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη. Η ένταξη αυτή θα είναι μεγαλύτερη και δικαιότερη εάν εντάσσεται στο πολυμερές εμπορικό σύστημα. Για το σκοπό αυτό το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα εξακολουθεί να διατηρεί τη σημασία του. Ωστόσο, η διαδικασία μέχρι τώρα αποδείχθηκε κάθε άλλο παρά εύκολη, και τα μέλη του ΠΟΕ, τόσο τα αναπτυγμένα όσο και τα αναπτυσσόμενα, έχουν, τουλάχιστον εν μέρει, πέσει στην παγίδα να εξετάζουν την αναπτυξιακή πτυχή του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα μέσα από την πολύ περιοριστική έννοια της "ειδικής και διακριτικής μεταχείρισης" που επικράτησε στο πλαίσιο της GATT και που αποδείχθηκε αναποτελεσματική όλα αυτά τα έτη. Η αμφισβήτηση αυτής της έννοιας αναπτύχθηκε στο θεωρητικό επίπεδο στο πλαίσιο του ΠΟΕ, αλλά δεν έχει ακόμη επιβληθεί αρκετά στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων.

Επομένως, όταν ξαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις, η ΕΕ θα πρέπει να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια ώστε τα αποτελέσματα να είναι πραγματικά ευνοϊκά για την ανάπτυξη σε όλους τους τομείς του προγράμματος εργασίας της Ντόχα, σύμφωνα με όσα τονίστηκαν σε προηγούμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου. Οι γραμμές δράσης για την επίτευξη αυτού του στόχου παραμένουν αυτές που καθόρισε η Επιτροπή στην ανακοίνωση του Σεπτεμβρίου 2002 για το εμπόριο και την ανάπτυξη, και τις οποίες ενέκρινε εν συνεχεία το Συμβούλιο: (α) πρόσβαση στις αγορές, (β) πολυμερείς κανόνες, (γ) βοήθεια για το εμπόριο και ανάπτυξη ικανοτήτων, περιλαμβανομένης της βοήθειας για το εμπόριο στα έγγραφα στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας και σε παρόμοιες στρατηγικές. Είναι προφανές ότι τα σημαντικότερα αποτελέσματα του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα στο θέμα της ανάπτυξης θα προκύψουν από μία φιλόδοξη πολιτική ελευθέρωσης του εμπορίου και από την ενίσχυση των πολυμερών κανόνων. Συγχρόνως, η σύνοδος του Κανκούν έδειξε ότι οι φτωχότερες αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθούν να έχουν περιορισμένες ικανότητες να διαπραγματευθούν αποτελεσματικά και εντός των προθεσμιών, ακόμη και για θέματα που έχουν μεγάλη σημασία γι' αυτές.

Όσον αφορά την πρόσβαση στις αγορές, είναι ολοένα και πιο προφανές, όπως διαπιστώνεται στις προηγούμενες παραγράφους της παρούσας ανακοίνωσης σχετικά με τη γεωργία, τις υπηρεσίες και την πρόσβαση στις αγορές των μη γεωργικών προϊόντων, ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα μπορέσουν να αποκομίσουν οφέλη από την ανάπτυξη μόνο εάν και οι ίδιες συμβάλουν στη διαδικασία ελευθέρωσης ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξής τους, και εάν αρχίσουν να ανοίγουν αμοιβαία τις αγορές τους. Η οικονομική ανάπτυξη και ολοκλήρωση είναι αδύνατη χωρίς τη δική τους συμμετοχή.

Επίσης, είναι προφανές ότι ο καλύτερος τρόπος για την προώθηση της ανάπτυξής τους είναι να αναλάβουν οι αναπτυσσόμενες χώρες σταδιακά τη δέσμευση να τηρούν αυστηρότερους πολυμερείς κανόνες και να επωφελούνται από παρόμοιες δεσμεύσεις άλλων χωρών, και όχι να προσπαθούν να πετύχουν διαρκείς παρεκκλίσεις από τους κανόνες του ΠΟΕ. Οι παρεκκλίσεις και οι μεταβατικές περίοδοι χορηγήθηκαν αρχικά στις αναπτυσσόμενες χώρες για να τους δοθεί ο χρόνος να εφαρμόσουν τους κανόνες οι οποίοι έπρεπε κατ' αρχήν να είναι γι' αυτές εξίσου επωφελείς όσο και για τις αναπτυγμένες χώρες, αλλά οι οποίοι

βραχυπρόθεσμα θα βάρυναν άδικα τους πόρους τους. Πολύ συχνά αυτό λησμονήθηκε. Οι αναπτυσσόμενες χώρες βασίστηκαν πολύ συχνά σε παρεκκλίσεις και μεταβατικές περιόδους για να αναβάλουν επ'άοριστον την ανάληψη νέων υποχρεώσεων. Οι αναπτυγμένες χώρες, από την πλευρά τους, πολλές φορές έκριναν προτιμότερο να εγκρίνουν στις αναπτυσσόμενες χώρες αυτές τις παρεκκλίσεις και μεταβατικές περιόδους, αντί να εξετάσουν προσεκτικά εάν οι κανόνες για τους οποίους διεξάγονταν διαπραγματεύσεις ταίριαζαν πράγματι σε όλα τα μέλη, έστω και με διαφορετικές προθεσμίες.

Η έννοια αυτή της “ειδικής και διακριτικής μεταχείρισης” έχει κατά κάποιο τρόπο παρανοηθεί, σε σημείο που η αναπτυξιακή διάσταση του ΠΟΕ να ταυτίζεται με τη διαρκή απαλλαγή των αναπτυσσόμενων χωρών από οποιαδήποτε σημαντική υποχρέωση, όσον αφορά είτε την πρόσβαση στις αγορές είτε τους κανόνες. Αυτή η νοοτροπία υπήρξε ιδιαίτερα ενοχλητική στις συζητήσεις για το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα σχετικά με τα θέματα εφαρμογής και την ειδική και διακριτική μεταχείριση, πράγμα ακόμη πιο λυπηρό, δεδομένου ότι τα προγράμματα εργασίας για την εφαρμογή και για την ειδική και διακριτική μεταχείριση μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη, εάν εξεταστούν ορθολογικά και με κριτικό πνεύμα. Η λογική αυτή επηρέασε επίσης τις διαπραγματεύσεις για τη γεωργία και την πρόσβαση στις αγορές των μη γεωργικών προϊόντων.

Από τα δύο έτη εργασιών μετά την Ντόχα προκύπτει ότι και τα δύο θέματα έχουν ξεφύγει από το στόχο τους στον οποίο πρέπει να επανέλθουν σε σταθερότερη βάση και με καλύτερη κατανόηση των μακροπρόθεσμων στόχων που τα καθοδηγούν, διαφορετικά τα μέλη του ΠΟΕ θα συνεχίσουν να διαμαρτύρονται για την έλλειψη ουσιαστικής προόδου στο θέμα της ειδικής και διακριτικής μεταχείρισης και της εφαρμογής της. Αυτό σημαίνει τουλάχιστον τρία πράγματα. Πρώτον, τα δύο αυτά προγράμματα εργασίας θα οδηγήσουν σε σοβαρά αποτελέσματα μόνον εάν διεξαχθούν πραγματικές διαπραγματεύσεις. Η ΕΕ ήταν έτοιμη να υποστηρίξει τις διαπραγματεύσεις στο Κανκούν και πρέπει να είναι εξίσου έτοιμη για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα για μια πιο ισορροπημένη ανάπτυξη, κατά τις οποίες στις ομάδες των διαπραγματεύσεων θα ανατεθεί η εξέταση των διαφόρων θεμάτων που συνδέονται με την ειδική και διακριτική μεταχείριση και την εφαρμογή.

Δεύτερον, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην εξεύρεση λύσεων για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα πιο ευπαθή μέλη του ΠΟΕ, δηλαδή οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, οι μικρές οικονομίες, οι μεσόγειες αναπτυσσόμενες χώρες και όλες οι άλλες χώρες που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις οικονομικές κρίσεις, έχουν ιδιαίτερα αδύναμη οικονομία ή υποδομή, ή είναι ιδιαίτερα εξαρτημένες από τα προτιμησιακά καθεστώτα και τα τελωνειακά έσοδα. Αυτά τα μέλη έχουν μεγάλη ανάγκη από ελαστικότητα στην εφαρμογή των κανόνων του ΠΟΕ, από αναπτυξιακή βοήθεια για να αντιμετωπισθεί η αδυναμία προσφοράς, και από μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασής τους στις αγορές. Οι προσπάθειες πρέπει να κατευθύνονται από την αρχή, η οποία καθιερώθηκε με τους κανόνες του ΠΟΕ, ότι καθώς τα μέλη αναπτύσσονται, πρέπει να είναι σε θέση να αναλάβουν μεγαλύτερες δεσμεύσεις και να συνεισφέρουν περισσότερο στο πολυμερές σύστημα. Οι δεσμεύσεις αυτές δεν πρέπει να θεωρούνται απλώς ως εμπορικές συναλλαγές με τις αναπτυγμένες χώρες. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει κανένας λόγος τουλάχιστον οι πιο ισχυρές αναπτυσσόμενες οικονομίες να μην επεκτείνουν σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες τις δασμολογικές προτιμήσεις τους, ή να επεκτείνουν στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες μεταχείριση απαλλαγής από δασμούς και ποσοτώσεις. Οι χώρες της ομάδας των 20 θα μπορούσαν να κληθούν να εξετάσουν ποιές προτιμήσεις είναι έτοιμες να επεκτείνουν στις χώρες της ομάδας των 90. Αυτή η καλύτερη πρόσβαση στις αγορές, σε συνδυασμό με μέτρα στήριξης των μεταρρυθμίσεων για την προσφορά θα συμβάλει στον περιορισμό των ενδεχόμενων επιπτώσεων από τη μείωση των

προτιμησιακών περιθωρίων που συνεπάγεται η μεγαλύτερη πολυμερής ελευθέρωση του εμπορίου.

Τρίτον, όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις για την ελαστικότερη εφαρμογή, υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών, των κανόνων του ΠΟΕ, που αποτελεί το επίκεντρο του προγράμματος εργασίας για την ειδική και διακριτική μεταχείριση, η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει την αρχή της μόνιμης απαλλαγής ή παρέκκλισης από τις βασικές διατάξεις του ΠΟΕ σε εξαιρετικές περιπτώσεις, οι οποίες περιορίζονται στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, σε άλλα εξίσου οικονομικά αδύναμα μέλη του οργανισμού και στις περιπτώσεις στις οποίες αυτό μπορεί να βοηθήσει την ανάπτυξη, και όχι να την εμποδίσει.

Τέλος, δεν αρκεί η ΕΕ και τα κράτη μέλη να επιβεβαιώνουν, τόσο στον ΠΟΕ όσο και αλλού, την πολιτική και χρηματοδοτική δέσμευσή τους σχετικά με τη βοήθεια για το εμπόριο και την ανάπτυξη ικανοτήτων. Αυτό αποτελεί βέβαια απαραίτητη προϋπόθεση, αλλά κάθε άλλο παρά επαρκή. Το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας του ΠΟΕ αντιμετώπισε πολλά προβλήματα στην αρχή, όπως η έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ των χρηματοδοτικών πόρων που δέσμευσαν τα μέλη του ΠΟΕ, η ικανότητα του ίδιου του ΠΟΕ, όσον αφορά την οργάνωση και τους ανθρώπινους πόρους, να εφαρμόσει το πρόγραμμα, και η έλλειψη σαφήνειας στις πολιτικές κατευθύνσεις από τα μέλη του ΠΟΕ όσον αφορά τη στρατηγική κατεύθυνση του προγράμματος.

Πρέπει να επιβεβαιωθεί η ανάγκη να υπάρχει συνέχεια στη δημοσιονομική δέσμευση των αναπτυσσόμενων χωρών. Ωστόσο, η ΕΕ πρέπει να επιμείνει ώστε ο ΠΟΕ, ως οργανισμός, να διαθέτει τα μέσα που είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση του έργου του, κατ'αρχάς με περισσότερους και καλύτερους ανθρώπινους πόρους. Ο ΠΟΕ πρέπει να ενισχύσει την ικανότητά του να εντοπίζει τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών σ' αυτό τον τομέα, με βάση περισσότερο τις εργασίες των οργάνων και επιτροπών του, και ιδίως τα συμπεράσματα από τη διαδικασία ανασκόπησης εμπορικών πολιτικών, έχοντας πάντα κατά νου ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν περισσότερο ανάγκη από βοήθεια είναι αυτές που είναι λιγότερο ικανές να διατυπώσουν με πειστικό τρόπο αυτές τις ανάγκες. Η βοήθεια για το εμπόριο που θέσπισε ο ΠΟΕ δεν πρέπει πλέον να προορίζεται για ενέργειες εξήγησης και ευαισθητοποίησης, αλλά για τη βραχυπρόθεσμη αντιμετώπιση της πραγματικής δυσκολίας αυτών των χωρών να συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις και στις εργασίες του οργανισμού, καθώς και για να τεθούν οι βάσεις για την εφαρμογή των μελλοντικών συμφωνιών του ΠΟΕ, σε συνεργασία με άλλους πολυμερείς οργανισμούς και διμερείς χορηγούς βοήθειας.

Βελτίωση της λειτουργίας του ΠΟΕ

Τέλος, αν και όπως αναφέρθηκε παραπάνω η αποτυχία της υπουργικής διάσκεψης του Κανκούν οφείλεται κυρίως στις σημαντικές διαφορές μεταξύ των μελών, στην αποτυχία συνέβαλε και η έλλειψη οργάνωσης και διαδικασιών. Τα μέλη του ΠΟΕ άρχισαν να αναγνωρίζουν ότι, αν δεν καλυφθούν σύντομα αυτές οι οργανωτικές ελλείψεις, θα συνεχίσουν να εμποδίζουν τις μελλοντικές προσπάθειες για επανάλληψη, διεξαγωγή και ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Η ΕΕ, από την πλευρά της, έθεσε την κάθε άλλο παρά ρητορική ερώτηση εάν πρέπει να βελτιωθεί η λειτουργία του ΠΟΕ. Η ΕΕ πρέπει τώρα να υποβάλει ορισμένες προτάσεις για τη βελτίωση κυρίως της προετοιμασίας και διαχείρισης των υπουργικών διασκέψεων, ούτως ώστε να μπορούν οι διαπραγματεύσεις να είναι πιο αποτελεσματικές και να είναι δυνατή η λήψη αποφάσεων μεταξύ των ολοένα και περισσότερων μελών. Με αυτό τον τρόπο, η ΕΕ αποσκοπεί σε αλλαγές που μπορούν να γίνουν σύντομα, χωρίς να αλλάξουν οι βασικοί κανόνες ή το καταστατικό του ΠΟΕ και χωρίς να επηρεαστούν καθόλου οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να συμφωνηθεί σύντομα να οριστεί καλύτερα ο ρόλος της χώρας που φιλοξενεί την υπουργική

σύνοδο, να ενισχυθεί ο ρόλος του γενικού διευθυντή, ή η ανάγκη να οριστούν "φορείς διευκόλυνσης" σε υπουργικό επίπεδο πριν από τη διαδικασία. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η ικανότητα των μικρών (μη εγκατεστημένων) αντιπροσωπειών να διαπραγματεύονται αποτελεσματικά, τόσο στο πλαίσιο της διαδικασίας της Γενεύης, όσο και στις υπουργικές συνόδους. Η λύση ευρίσκεται οπωσδήποτε εν μέρει στην τεχνική βοήθεια. Η ΕΕ πρέπει να υποβάλει, τις επόμενες εβδομάδες, στον ΠΟΕ τις παραπάνω προτάσεις, ώστε οι απαραίτητες αλλαγές στην οργάνωση και τις διαδικασίες να πραγματοποιηθούν εγκαίρως και να διευκολύνουν πραγματικά την κατάληξη σε συμφωνία, αντί να την εμποδίζουν.

Συμπεράσματα

Το παρόν έγγραφο προσπαθεί να συναγάγει γενικά συμπεράσματα από τις διαβουλεύσεις και τον προβληματισμό της Επιτροπής κατά τους τελευταίους δύο μήνες, λαμβάνοντας απόλυτα υπόψη τις γνώμες που εκφράστηκαν στην επιτροπή του άρθρου 133, από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αλλού. Επίσης ανταποκρίνεται στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να εξετάσει η ΕΕ την πολυμερή στρατηγική της στο πλαίσιο της δράσης της για την επανέναρξη του κύκλου της Ντόχα. Η ΕΕ προσπάθησε να καθορίσει, σε σχέση με τους διάφορους τομείς του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα, τις ενέργειες που πρέπει να αναλάβουμε εμείς και οι εμπορικοί εταίροι μας, οι οποίοι πρέπει επίσης να δείξουν ότι υποστηρίζουν τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων. Τέλος, το παρόν έγγραφο προσπαθεί να δώσει μία απάντηση, τουλάχιστον εν μέρει, στις τέσσερις βασικές ερωτήσεις που έθεσε η Επιτροπή αμέσως μετά την αποτυχία της διάσκεψης του Κανκούν.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κατευθύνσεις που καθορίζονται στο παρόν έγγραφο θα επιτρέψουν στην ΕΕ να διαδραματίσει το ρόλο της για την επαναφορά των διαπραγματεύσεων στη σωστή κατεύθυνση, αυτή τη φορά σε πιο γερή βάση. Αυτός πρέπει να είναι ο στόχος μας. Μετά από συζητήσεις με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με αυτή την κατεύθυνση, και έχοντας λάβει υπόψη όλες τις γνώμες που εκφράστηκαν, η Επιτροπή θα ήθελε να βασιστεί σ' αυτή την προσέγγιση, για να επιτύχει την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων της Ντόχα, σε συνεργασία με τους εταίρους μας στον ΠΟΕ.